

Drie taalkundige constructies met kale nomina

Een corpusonderzoek

Bachelorscriptie: Algemene Taalwetenschap
Naam: Joanneke Dees
Studentnummer: 3467473
Begeleider: dr. B.S.W. le Bruyn
Datum: 5 juli 2012

INHOUD

Inleiding.....	4
1. Theoretisch overzicht kale nomina	6
1.1. Inleiding	6
1.2. Kale predicaten	6
1.2.1. Kinds en capacities.....	7
1.2.2. Andere literatuur.....	10
1.2.3. Conclusie	11
1.3. Kale titels	12
1.3.1. Verplaatsing van N naar D	12
1.3.2. Conclusie	17
1.4. Vergelijking titels en predicaten.....	17
1.5. Kale absolute predicaten.....	19
1.6. Conclusie.....	19
2. Overeenkomsten	21
2.1. Inleiding	21
2.2. Introductie van de eigenschappen.....	21
2.2.1. Lidwoord	22
2.2.2. Type.....	22
2.2.3. Basis.....	22
2.2.4. Referent.....	23
2.2.5. Meervoud.....	23
2.2.6. Scalariteit.....	24
2.2.7. Recursiviteit.....	24
2.2.8. Betekenisverschil door lidwoord.....	25
2.3. Conclusie.....	25
3. Corpusonderzoek.....	27
3.1. Inleiding	27
3.2. Waarom corpusonderzoek	27
3.3. Verloop corpusonderzoek.....	28
3.4. Eigenschappen	31
3.4.1. Type.....	32
3.4.2. Basis.....	32
3.4.3. Referent.....	33

3.4.4.	Meervoud.....	34
3.4.5.	Scalariteit.....	37
3.4.6.	Recursiviteit.....	40
3.4.7.	Betekenisverschil door lidwoord.....	41
3.5.	Conclusie.....	43
4.	Discussie-Conclusie	45
5.	Literatuur.....	47

INLEIDING

Deze bachelorscriptie behandelt drie bijzondere constructies waarin nomina zonder lidwoord voorkomen:

- (i) Wendy Bellens is docent dwarsfluit [...]

Bron: <http://www.zeeuwsemuziekschool.nl/docenten>

- (ii) Raborenner Bauke Mollema is op plek negen de beste Nederlander.

Bron: <http://www.nusport.nl/tour2012/>

- (iii) Hij heeft ongetwijfeld gelijk, gerenommeerd vertaler als hij is

Bron: <http://www.let.ru.nl/ans/e-ans/10/03/14/04/body.html>

Voor de benaming van deze constructies volgen we Zwarts (2009). (i) is een geval van *kale predicatie*, (ii) is een *kale titel* en (iii) behoort tot de *kale absolute predicaten*.

De aanleiding voor dit onderzoek is reeds gepubliceerde literatuur en meer bepaald de literatuur over kale predicatie (zie o.a. de Swart, Winter en Zwarts 2007 en Le Bruyn 2010). Het doel van de scriptie is om na te gaan in hoeverre de eigenschappen van kale predicatie overeenkomen met die van de twee andere constructies. Een eerste stap hierin bestaat uit het bestuderen van de literatuur over de drie constructies. Dit zal leiden tot een reeks eigenschappen die geassocieerd worden met deze constructies. De tweede stap bestaat erin om deze eigenschappen voor elk van deze constructies te bestuderen en te komen tot een vergelijkende matrix. Hiervoor wordt er gebruik gemaakt van corpusonderzoek. De hoofdvraag van deze bachelorscriptie is dan ook de volgende:

Hoe kunnen de constructies 'kale predicatie', 'kale titels' en 'kale absolute predicatie' met elkaar worden geïntegreerd?

Onderzoek naar deze constructies is erg interessant. Deze constructies kunnen namelijk meer inzicht geven in de syntaxis en de semantiek. Het zou kunnen dat er overeenkomsten zijn tussen de drie constructies en dat hierdoor meer duidelijkheid komt over dit thema.

In het eerste hoofdstuk staat een overzicht van de literatuur over dit onderwerp. Verschillende artikelen worden uiteengezet om een kader te geven van de theorie op het gebied van kale nomina. In hoofdstuk twee wordt er naar gemeenschappelijke eigenschappen van de drie

constructies gezocht. In hoofdstuk drie wordt dit uitgebreid met een corpusonderzoek. Dit onderzoek is bedoeld om meer data te verkrijgen en hiermee de eigenschappen van de constructies te onderzoeken. In hoofdstuk vier staat een algemene discussie en conclusie.

1. THEORETISCH OVERZICHT KALE NOMINA

1.1. INLEIDING

In het Nederlands wordt voor de meeste nomina een lidwoord geplaatst. Het Nederlands staat het zelfs meestal niet toe om een nomen zonder lidwoord te gebruiken. Er zijn echter verschillende constructies waar nomina wel zonder lidwoord kunnen voorkomen. Zwarts (2009) heeft een lijst opgesteld van deze constructies, waar nomina zonder lidwoord gaan. Dit overzicht maakt mogelijk dat er nu gekeken kan worden naar overeenkomsten en verschillen tussen de constructies waarin deze kale nomina voorkomen. Het zou interessant zijn om te onderzoeken onder welke omstandigheden het lidwoord weggelaten kan worden. Het is mogelijk dat deze omstandigheden altijd hetzelfde zijn. Ook kan er onderzoek gedaan worden op het gebied van de syntaxis. Sommige onderzoekers (De Belder, 2009 en Longobardi, 1994) verwachten de oorzaak in de syntaxis te vinden. Toch speelt ook de semantiek een belangrijke rol in deze constructies. Er is door meerdere wetenschappers onderzoek gedaan naar kale enkelvoudige nomina. Uit de lijst van Zwarts (2009) zijn voor deze bachelorscriptie drie constructies geselecteerd: Titels (1), predicaten (2) en absolute predicaten (3).

- (1) Dat zal nog lastig worden, denkt Kapitein Roodbaard.
- (2) Hij is slager.
- (3) Dat zou hij nooit doen, luiwammes die hij is.

Deze drie komen dus voor zonder lidwoord. In dit theoretisch overzicht worden verschillende artikelen uiteengezet die inzicht zullen geven in deze constructies. De auteurs van de artikelen zoeken een oorzaak van de kaalheid van deze nomina. De oorzaak wordt, zoals eerder genoemd, gezocht in de semantiek, maar ook in de syntaxis. In sectie 1.2 worden verschillende artikelen beschreven die uitleg geven over kale predicaten. 1.3 gaat over titels zonder lidwoord. In 1.4 worden de al besproken constructies met elkaar vergeleken. Sectie 1.5 behandelt de kale absolute predicaten. 1.6 sluit af met een conclusie van dit hoofdstuk.

1.2. KALE PREDICATEN

In deze sectie wordt de constructie van kale predicaten beschreven. Er zijn verschillende artikelen geschreven over deze constructie.

1.2.1. KINDS EN CAPACITIES

De Swart, Winter en Zwarts (2007) behandelen in hun artikel ‘Bare nominals and reference to capacities’ de syntaxis en semantiek van kale nomina in Germaanse en Romaanse talen. Ze hebben deze talen genomen omdat in het Romaans en Germaans vrijwel altijd een lidwoord vereist is. Er zijn echter een paar situaties waar het mogelijk is om het lidwoord weg te laten. De Swart, Winter en Zwarts (2007) maken een lexicaal onderscheid tussen twee klassen nomina. De eerste bestaat uit nomina die geen lidwoord gebruiken in predicatpositie. Deze woorden verwijzen naar culturele functies die iemand kan hebben in de samenleving, dit zijn de zogenoemde ‘capacities’. De andere groep kan juist niet zonder lidwoord staan, dit zijn ‘kinds’. De eigenschappen van de woorden in de groep van capacities zijn ten eerste dat capacities menselijke referenten hebben. De tweede eigenschap is dat capacities non-scalair zijn, dat wil zeggen dat capacities geen gradaties hebben. De derde eigenschap is ‘institutional’. Dit betekent dat capacities niet afhankelijk zijn van inherente, natuurlijke eigenschappen van een persoon. Ze zijn afhankelijk van de sociale of culturele status van de persoon in kwestie. Kinds daarentegen zijn wel gebaseerd op natuurlijke eigenschappen, kinds zijn dus juist niet afhankelijk van cultuur. Ten tweede hebben kinds wel de mogelijkheid van gradaties en tot slot kunnen kinds behalve naar mensen ook naar dieren verwijzen.

De Swart, Winter en Zwarts (2007) gaan ervan uit dat kale nomina verwijzen naar capacities. Deze termen worden nogmaals uitgebreid toegelicht in Le Bruyn (2010). De term *capacities* verwijst naar rollen, zoals beroepen, religies en nationaliteiten. Deze rollen zijn cultureel bepaald. Dit heeft twee andere eigenschappen tot gevolg. De eerste is dat mensen met deze capacities geen inherente eigenschappen hoeven te bezitten met betrekking tot deze capacities. De tweede eigenschap is dat deze capacities bestaan op grond van een culturele beslissing. Een capacity hoeft dus niet noodzakelijkerwijs te verwijzen naar een functie van een bestaand individu. Capacities staan tegenover kinds. Het gaat bij kinds niet om cultureel bepaalde rollen maar om natuurlijk bepaalde eigenschappen. Dit houdt in dat deel uitmaken van een bepaalde kind, inherente eigenschappen vereist. Kinds bestaan niet op basis van een cultureel besluit, maar doordat er meerdere individuen zijn met dezelfde inherente eigenschappen. Van de opdeling kinds en capacities is hieronder een voorbeeld te zien (De Swart, Winter en Zwarts, 2007):

(4) Capacities:

teacher, manager, slave trader, computer scientist, chairman, doctor, actor,
Catholic, Malian, captain, butcher, linguist, vicar, chief, artistic therapist,
headmaster, citizen, physicist, president, professor, priest, carpenter, mason,

lawyer, Belgian, Christian, herdsman, journalist, nurse, . . .

(leraar, manager, slavendrijver, computerdeskundige, voorzitter, doctor, acteur, Katholiek, Malinees, kapitein, slager, linguïst, predikant, leider, artistiek therapeut, directeur, burger, fysicus, president, professor, priester, timmerman, metselaar, advocaat, Belg, Christen, herder, journalist, verpleger, . . .)

(5) Kinds:

boy, genius, braggart, sneak, woman, child, hero, impostor, reader, smoker, . . .

(Jongen, genie, opschepper, gluipeerd, vrouw, kind, held, bedrieger, lezer, roker, . . .)

Niet alle naamwoorden zijn zo gemakkelijk in te delen. Sommige naamwoorden vallen tussen beide groepen in. Bijvoorbeeld het woord *Prins*. Om duidelijk te maken dat Willem Alexander Prins is, zal men zeggen:

(6) Willem Alexander is een prins.

De zin in voorbeeld (6) is een gebruikelijke uitspraak. Merk op dat hier een lidwoord staat voor *prins*. In (7) is dit lidwoord weggelaten. Deze zin is minder gangbaar dan (6).

(7) Willem Alexander is prins.

In (7) wordt dus geen lidwoord gebruikt. Hierboven is vastgesteld dat zin (7) minder goed is dan zin (6). De zin in (8) heeft ook geen lidwoord, deze klinkt echter wel goed:

(8) Herman is professor.

Zin (8) is een gebruikelijke zin. Zin (9) daarentegen klinkt minder goed, daar is weer een lidwoord ingevoegd:

(9) Herman is een professor.

Hoewel *prins* op het eerste gezicht een capacity lijkt te zijn, gedraagt dit woord zich niet hetzelfde als de capacity *professor*. *Prins* heeft de eigenschappen van een kind.

De Swart, Winter en Zwarts (2007) en Le Bruyn (2010) merken op dat capacities altijd samengaan met kale predicatie en kinds met lidwoordpredicatie. Dit is bijvoorbeeld te zien in de volgende zinnen.

- (10) Kale predicatie:
- Willemijn is manager.
  - Kees is moslim.

- (11) Lidwoord predicatie:
- Lodewijk is een muis.
  - Fifi is een hond.

Volgens de Swart, Winter en Zwarts (2007) zijn kinds en capacities beiden van het type *e* (entity). Om als predicaat te kunnen functioneren moet er nog een verschuiving zijn van type *e* naar type $\langle e,t \rangle$. Kinds doen dit via de operator REL en capacities via de operator CAP. REL neemt een kind en geeft er een set met concretisering voor terug. CAP neemt een capacity en geeft er een set met individuen met deze capacity voor terug. De syntactische realisatie van REL is het onbepaald lidwoord. CAP heeft geen syntactische realisatie. Er is dus een één-op-éénrelatie tussen kinds en predicaten met een lidwoord en tussen capacities en predicaten zonder lidwoord. Toch zegt deze analyse nog niet genoeg. De volgende zinnen kunnen zo namelijk niet de goede betekenis krijgen:

- (12) Willemijn is een manager.
(13) Één meisje van het tweetal is rat, de ander raaf.

In deze voorbeelden krijgt een woord dat normaal een capacity is, *manager*, nu een lidwoord. En de kinds *rat* en *raaf* krijgen geen lidwoord. Er vindt nu een re-interpretatie plaats. Om dit mogelijk te maken moet er een koppeling zijn op het *e* niveau tussen kinds en capacities. Het woord *manager* dat normaal een capacity is, geeft nu informatie over inherente eigenschappen van *Willemijn*. Het wordt, door de toevoeging van een lidwoord, een kind. *Rat* en *raaf* zijn normaal gesproken kinds. Nu worden deze woorden in een andere context geplaatst, waardoor ze een andere betekenis krijgen. Deze nieuwe betekenis is gebaseerd op een cultureel besluit en de woorden *rat* en *raaf* verwijzen nu naar bepaalde rollen. Er is een re-interpretatie. Dat wil zeggen dat op het niveau van *e* een verschuiving heeft plaatsgevonden.

1.2.2. ANDERE LITERATUUR

Andere ideeën over kale predicatie komen van Beyssade & Dobrovie-Sorin (2005, 2009) en van Mari & Martin (2008, 2009). Deze ideeën zijn gebaseerd op de veronderstelling dat lidwoordpredicaten nieuwe discourse referenten introduceren, net als lidwoordargumenten. Beyssade & Dobrovie-Sorin (2005, 2009) en Mari & Martin (2008, 2009) denken dat lidwoord predicaten van type *e* zijn en dat kale predicaten van het type $\langle e, t \rangle$ zijn. Le Bruyn (2010) weerlegt dit echter, hij beargumenteert dat niet alle lidwoordpredicaten nieuwe discourse referenten introduceren. Hij laat zien dat er lidwoordpredicaten zijn die wel nieuwe discourse referenten introduceren, maar dat er ook lidwoordpredicaten zijn die dat niet doen:

(14) Mijn geboorteplaats is [een dorpje in de Provincie Antwerpen]_i. Het_i ligt verscholen in de bossen.

In bovenstaande zin wordt *een dorpje in de Provincie Antwerpen* opgepikt door *het*. *Een dorpje in de Provincie Antwerpen* is het lidwoordpredicaat in de eerste zin. Dit wordt bevestigd door de tweede zin in (15).

(15) [Mijn geboorteplaats]_i is een dorpje in de Provincie Antwerpen. Ik zoek *het_i/ze_i nog vaak op.

In zin (15) is zichtbaar dat *mijn geboorteplaats* moet worden opgepikt door *ze*, het is namelijk vrouwelijk. (15) illustreert dus dat er lidwoordpredicaten zijn die wel nieuwe discourse referenten introduceren. (14) laat juist zien dat er ook lidwoordpredicaten zijn die geen nieuwe discourse referenten introduceren. Het onderscheid tussen kale- en lidwoord nomina kan dus niet alleen liggen in het verschil tussen *e* en $\langle e, t \rangle$.

Roy (2006) gaat ervan uit dat alle nomina een event argument hebben dat gebonden wordt. In het geval dat het event argument gebonden wordt door een onbepaald lidwoord, gaat het over de maximale event rond het spreekmoment en dan kan het niet meer opgesplitst worden. Dit wordt geïllustreerd op basis van (16).

(16) ?Jean est un professeur le jour, un danseur la nuit.
Jean is een leraar de dag, een danser de nacht.

Jean is overdag leraar en 's nachts danser.

Deze zin klinkt dus vreemd doordat *professeur* en *danseur* gebonden worden door een onbepaald lidwoord. Het gaat hier om de maximale duur. Deze maximale duur wordt echter opgesplitst door de tijdsmarkeringen *le jour* en *la nuit*. Dit gaat niet samen met het onbepaald lidwoord. Deze analyse maakt verkeerde voorspellingen met betrekking tot andere gevallen (Le Bruyn 2010). Bijvoorbeeld:

(17) In Lady Hawke is Rutger Hauer 's nachts een wolf en overdag een man.

Wolf en *man* hebben in bovenstaand voorbeeld een lidwoord, toch is er ook gebondenheid door een tijdsbepaling. Hier is een tegenstelling tussen de beperking van de tijdsbepaling en de maximale duur door de gebondenheid met het onbepaald lidwoord. Deze tegenstelling tussen beperkte tijd en maximale duur zou moeten resulteren in een ongrammaticale zin. Dit is echter niet het geval. In (17) is dus te zien waarom de analyse van Roy (2006) niet geheel sluitend is. Roy (2006) gaat geheel voorbij aan het onderscheid tussen capacity en kind. *Wolf* en *man* zijn kinds en worden dus altijd geïntroduceerd door een lidwoord. In dit voorbeeld komt dit vreemd over, omdat men normaalgesproken niet kan veranderen van de ene kind naar een andere. Dat kan alleen bij rollen. Wanneer er echter een context met magie is, kan dit wel.

Zamparelli (2008) postuleert dat capacities geen 'gender feature' hebben en dat dit gerelateerd is aan de eigenschap dat ze zonder lidwoord kunnen functioneren. Er zijn echter ook kale capacities die wel 'gender features' hebben.

(18) Zij is lerares.

Voorbeeld (18) (Le Bruyn 2010) toont aan dat er capacity-predicaten zijn met gender features.

1.2.3. CONCLUSIE

Sectie 1.2 beschrijft dat de Swart, Winter en Zwarts (2007) een onderscheid maken tussen twee groepen nomina. Dit zijn de groepen capacities en kinds. Deze groepen hebben verschillende eigenschappen. Capacities verwijzen met name naar rollen in de samenleving en kinds verwijzen naar natuurlijke soorten. De Swart, Winter en Zwarts (2007) en Le Bruyn (2010) tonen aan dat kinds altijd een onbepaald lidwoord hebben in predicatpositie en dat capacities kale predicatie

hebben. Dit komt doordat kinds en capacities kunnen verschuiven van e naar <e,t>. Kinds doen dit via de operator REL, de syntactische realisatie hiervan is het onbepaald lidwoord. Capacities doen dit via de operator CAP, deze heeft geen syntactische realisatie. Op het niveau van e is er koppeling tussen capacities en kinds, hierdoor kan er ook een re-interpretatie plaatsvinden.

Er zijn ook andere ideeën over kale predicatie. Roy (2006) koppelt dit bijvoorbeeld aan temporele eigenschappen, waardoor er een onderscheid ontstaat tussen kale- en lidwoordpredicatie. Beyssade & Dobrovie-Sorin (2005, 2009) en Mari & Martin (2008, 2009) denken dat lidwoordpredicaten dezelfde functie hebben als lidwoordargumenten. Zamparelli (2008), tot slot, legt een verband tussen kale predicatie en gender. Al deze analyses beschrijven niet het verschil tussen kinds en capacities. De Swart, Winter en Zwarts (2007) lijken hier echt een verschil te maken met hun analyse die duidelijke verklaringen geeft voor het verschil tussen kale predicatie en lidwoord predicatie.

1.3. KALE TITELS

De tweede constructie waarin nomina zonder lidwoord kunnen functioneren is kale titels. Ook in deze sectie wordt de betreffende literatuur behandeld.

1.3.1. VERPLAATSING VAN N NAAR D

De Belder (2009) behandelt de titelconstructie. Zij analyseert de combinatie van kale naamwoorden (bare common nouns: bcn) en eigennamen (proper names: pn). Zij noemt zes eigenschappen van deze combinatie. In wat volgt worden deze eigenschappen besproken.

1. De eerste eigenschap houdt in dat er meer dan één naamwoord kan worden ingevoegd. Deze eigenschap wordt recursiviteit genoemd. In de zinnen (19) en (20) wordt dit geïllustreerd:

(19) Professor₁ doctor₂ Einstein.

(20) Professor₁ doctor₂ ingenieur₃ Degryse.

Er kunnen in zin (19) en (20) onbeperkt naamwoorden worden ingevoegd. Dit is aangegeven met nummers. De naamwoorden in deze constructie zijn meestal capacities; ze zeggen iets over de rol van de persoon.

2. De tweede eigenschap heeft te maken met de vaste posities van de elementen bcn en pn. De bcn en de pn kunnen niet omwisselen, ze nemen een vaste positie in. Dit is geïllustreerd in zin (21) en (22):

- (21) Graaf Dracula.
(22) *Dracula Graaf.

De eigennaam moet ook altijd in de constructie staan, deze positie kan niet weggelaten worden of opgevuld door een ander woord. Zie hiervoor (23), (24) en (25):

- (23) Ik heb president *(Obama) gezien.
(24) Koningin Beatrix
(25) *Koningin paleis.

3. De derde eigenschap beschrijft dat de bcn en pn elkaar direct moeten opvolgen. Er kan dus niets tussen deze twee elementen komen te staan. Zelfs geen voorzetsel:

- (26) Professor (*van) Einstein.

In bovenstaand voorbeeld wordt aangetoond dat de zin goed is wanneer de prepositie *van* niet wordt ingevoegd. Wanneer deze wel aanwezig is, is de constructie ongrammaticaal.

4. Eigenschap vier luidt als volgt: Er kan aan het begin van de constructie geen lidwoord komen te staan. Van deze eigenschappen staat een voorbeeld in (27).

- (27) Ik heb (*de) professor Larousse gezien.

In zin (27) is te zien dat de zin niet goed is wanneer het lidwoord wordt ingevoegd.

5. De vijfde eigenschap duidt aan dat in een goede titelconstructie het geheel zich hetzelfde gedraagt als de pn.. Zin (28) en (29) worden hetzelfde gelezen, want bcn + pn worden hetzelfde behandeld als pn. Ze staan in dezelfde positie en hebben gelijke eigenschappen.

- (28) Prins Albert is een flamboyante man

(29) Albert is een flamboyante man.

6. De zesde en tevens laatste eigenschap heeft te maken met het accent. In (30) is geen pn aanwezig, nu krijgt de titel de nadruk:

(30) Ik heb de GRAAF gezien

Wanneer er echter een eigennaam wordt ingevoegd, zoals in (31), verschuift de nadruk naar de eigennaam. In de constructie waar de cn en de pn aanwezig zijn, krijgt de pn dus de nadruk.

(31) Ik heb graaf DRACULA gezien.

Nu alle eigenschappen van de titelconstructie behandeld zijn, kan ingezoomd worden op de analyse van De Belder (2009). Zij maakt een vergelijking met de ‘construct state’ in het Hebreeuws. Deze bestaat uit een DP die een nomen is, gevolgd door een zinsdeel met bezitsaanduiding. Dit is goed te zien in zin (32) (De Belder, 2009):

(32) beyt ha- ‘is
huis de- man
‘de man zijn huis’

De Hebreeuwse construct state heeft dezelfde zes eigenschappen als de titelconstructie bcn +pn.

1. Ten eerste is ook de construct state recursief, er kunnen meerdere naamwoorden worden ingevoegd. Dit is te zien in (33).

(33) gag beyt ha- ‘is
roof house the- man
the roof of the house of the man.

2. De tweede eigenschap is dat evenals bij de bcn +pn constructie de bepaling aanwezig moet zijn bij de construct state. (34) toont aan dat een constructie zonder bepaling niet grammaticaal is. Bij de titelconstructie betekent dit dat de eigennaam aanwezig moet zijn. En voor de constructstate houdt dit in dat het bezittelijke deel in de constructie moet staan.

(34) *beyt
house

3. De derde eigenschap is dat er geen prepositie kan staan tussen het hoofd en de bepaling. Ook de bcn + pn constructie is zo vast dat er geen prepositie kan worden ingevoegd. Dit is al eerder getoond in (26). Ook in het hebreuws is dit niet mogelijk:

(35) beyt (*sel) ha- 'is
house (*of) the- man

4. De vierde eigenschap is dat er geen lidwoord kan staan aan het begin van beide constructies. Dit kan wel wanneer er alleen een hoofd aanwezig is en geen bepaling.
5. Ten vijfde geldt voor de construct state dezelfde regel als $bcn + pn = pn$.

(36) beyt ha- 'is
house the- man
'the man's house'

Doordat het laatste deel in (36) een lidwoord heeft, gedraagt de hele zin zich als DP.

6. De zesde eigenschap heeft betrekking op het accent. Bij de titelconstructie krijgt de bcn nooit de nadruk. En zo krijgt bij de constructstate het hoofd ook nooit de nadruk.

Door deze vergelijking, toont de Belder (2009) aan dat de constructstate en de $bcn + pn$ constructie veel op elkaar lijken. De construct state komt tot stand door een verplaatsing van het element van de positie N^0 naar D^0 . De Belder (2009) stelt op basis van de vele overeenkomsten tussen beide constructies voor dat ook de titelconstructie tot stand komt door deze verplaatsing. De $bcn + pn$ *professor Einstein* bijvoorbeeld, ondergaat ook deze verplaatsing. De DP *Einstein* staat in de spec van de NP. Deze verplaatst naar de onderste D. *Professor* verplaatst naar de bovenste D.

Longobardi (1994) heeft in zijn artikel 'Reference and proper names: a theory of n-movement in the syntax and logical form' zijn analyse over N-movement uitgewerkt. Dit wordt nu eerst

uiteengezet, en tot slot worden zijn analyse en die van De Belder (2009) samengebracht in de conclusie van deze sectie (2.5).

Longobardi (1994) legt in zijn artikel zijn theorie uit over kale nomina. Hij zoekt de oorzaak ook in de syntaxis. Om erachter te komen wat voor rol de syntaxis speelt bij kale nomina, is het belangrijk te weten wat de verhouding is tussen de DP en de NP. Hier zijn twee verschillende structuren mogelijk. Voor beide structuren zijn argumenten aan te dragen. De eerste structuur is: $[_{NP} DP [_{N^0} N]]$. In deze structuur is het volgens Longobardi (1994) echter niet mogelijk om een verplaatsing uit N^0 naar D^0 uit te voeren. Bij de volgende structuur kan dat wel: $[_{DP} [_{D^0} D NP]]$. Hier heeft D^0 namelijk c-command over N^0 . Dat maakt het mogelijk om een zinslelement van N^0 te verplaatsen naar D^0 .

Pronomina, eigennamen en naamwoorden verschillen van elkaar doordat ze zich anders gedragen. Naamwoorden verwijzen altijd naar een kind. Deze kunnen dus samengaan met een lexicaal of overt lidwoord:

$[D[N]]$

D is hier een lexicale of lege determinator en N is een naamwoord. Dit betekent hetzelfde als: Dx , zodat x hoort in de klasse van Ns.

Pronomina hebben nooit een lidwoord nodig. Eigennamen kunnen een lidwoord gebruiken, maar alleen wanneer ze gemarkeerd zijn.

(37) I met a (certain) Mary.

Ik ontmoette een (zekere) Mary

Ik ontmoette een zekere Mary.

(38) I visited the (two) Marys yesterday.

Ik bezocht de (twee) Marys gisteren.

Ik bezocht de (twee) Marys gisteren.

(39) Every Mary I met in my live.

Elke Mary ik ontmoette in mijn leven.

Elke Mary die ik ontmoette in mijn leven.

(40) Marys are ususally nice girls, according to my experience.

- Marys zijn doorgaans aardige meiden, in overeenstemming met mijn ervaring.
 Marys zijn doorgaans aardige meiden, in overeenstemming met mijn ervaring.
 (41) During my visit to the U.S. I met Marys everywhere.
 Gedurende mijn bezoek aan de VS ik ontmoette Marys overal.
 Gedurende mijn bezoek aan de VS ontmoette ik overal Marys. (existential)

In bovenstaande zinnen kunnen de eigennamen niet worden vervangen door pronomina. Uit deze gegevens kan afgeleid worden dat naamwoorden nooit verplaatsen van N naar D aan de oppervlaktestructuur. Pronomina staan altijd al in D en eigennamen komen in talen als het Italiaans ook door een verplaatsing in D te staan.

Longobardi (1994) trekt in zijn artikel de volgende conclusie:

“In languages and constructions where raising of the head noun to the D position substitutes it for the article, only proper names are allowed to raise; in languages and constructions where raising adjoins (prefixes) the noun to the article, common nouns also may be allowed to raise to D.”

Hij maakt dus onderscheid tussen twee verschillende soorten talen. In de ene soort vervangt het verplaatste nomen het lidwoord. In deze talen kunnen alleen eigennamen verplaatsen. Het Nederlands is een dergelijke taal. In de andere talen hechten het nomen en het lidwoord zich aan elkaar. Dan mogen ook andere nomina worden verplaatst naar D.

1.3.2. CONCLUSIE

In deze sectie is de constructie van kale titels behandeld. Dit is de tweede constructie waarin naamwoorden zonder lidwoord kunnen functioneren. Het artikel van de Belder (2009) is nu beschreven. Zij vergeleek de bcn + pn constructie met de constructstate in het Hebreeuws. Er zijn veel overeenkomsten tussen de constructies, daarom denkt zij dat de bcn + pn, net zoals de constructstate tot stand komt door een verplaatsing van N naar D. In de titel *Professor Einstein* verplaatst het element *professor* dan helemaal naar voren. Longobardi (1994) gaat ook uit van een verplaatsing van N naar D. Hij maakt onderscheid tussen twee verschillende soorten talen. In de ene soort vervangt het verplaatste nomen het lidwoord. In deze talen kunnen alleen eigennamen verplaatsen. Het Nederlands is een dergelijke taal. In de andere talen hechten het nomen en het lidwoord zich aan elkaar. Dan is het toegestaan dat ook andere nomina worden verplaatst naar D.

1.4. VERGELIJKING TITELS EN PREDICATEN

Titels en predicaten kunnen op dezelfde lijn worden geplaatst wanneer het gaat om lidwoordgebruik. Bij de predicaten werd een onderscheid gemaakt tussen capacities en kinds. De titels lijken allemaal over de capacities te gaan. Ze zijn namelijk cultureel bepaald en hebben geen inherente eigenschappen. Neem bijvoorbeeld de volgende voorbeelden:

- (42) Professor Curie
- (43) Graaf Dracula
- (44) Naakstrandgemeente Bredene

In het geval dat iemand over deze personen of gemeenten spreekt waarnaar wordt verwezen met deze titels wordt er geen lidwoord gebruikt. Bijvoorbeeld in de volgende zinnen:

- (45) Daar woont Graaf Dracula.
- (46) Ik heb veel gelezen over Professor Curie

Professor is een beroep en dus een capacity. Net als bij bijvoorbeeld het managerschap worden ook hier veronderstelde eigenschappen aan verbonden. De meeste titels verkrijgt men door cultureel bepaalde zaken zoals beroepen en godsdiensten.

Titels hebben geen lidwoord nodig. Hieronder wordt toch een lidwoord ingevoegd. Zo is te zien of dit mogelijk is en of er misschien een betekenisverschil is.

- (47) Een directeur de Jong kondigde aan dat hij ontslag zou gaan nemen.
- (48) Een dominee van Dijk woont naast de kerk.
- (49) Een Prins Willem Alexander is tien jaar getrouwd.

Al deze zinnen klinken vreemd. Dit zou kunnen komen doordat er dan een re-interpretatie plaats moet vinden. Re-interpretatie van het soort dat eerder is toegelicht door de Swart, Winter en Zwarts (2007), een re-interpretatie op een ander niveau. Dat is hier echter niet het geval. De naamwoorden in bovenstaande zinnen krijgen niet de betekenis van kinds. Er is dus geen re-interpretatie. Toch is er een ander betekenisverschil. De zinnen worden geïnterpreteerd alsof er meerdere mensen met dezelfde titel zouden zijn. In zin (47) lijkt het bijvoorbeeld zo te zijn dat er verschillende *directeuren de Jong* zijn en dat een van hen aankondigde dat hij ontslag zou gaan nemen.

In deze sectie zijn de kale predicaten vergeleken met kale titels. Titels bestaan meestal uit een capacity en een eigennaam. Kind- en capacity-predicaten kunnen gere-interpreteerd worden door een lidwoord toe te voegen of weg te laten. Bij titels vindt er niet een dergelijke re-interpretatie plaats na het invoegen van een lidwoord. Wel is er een betekenisverschil.

1.5. KALE ABSOLUTE PREDICATEN

De derde en tevens laatste groep van kale nomina die wordt behandeld, bestaat uit absolute predicaten. Dit is een bijzondere constructie. Het komt namelijk voor in relatieve zinnen en gedraagt zich als een soort bijstelling. Bijvoorbeeld (Zwarts, 2009):

- (50) Dat verdient hij niet, vriend van het concertgebouworkest en voortreffelijk en gedegen musicus die hij is
- (51) Dat het Denert pissig zal maken da's wel een feit, rancuneus mannetje als hij is.

Vriend en *rancuneus mannetje* kunnen geen titels of capacities worden genoemd. Deze constructie lijkt dus in niets overeen te komen met de eerder besproken constructies.

Zwarts (2009) beschrijft dat hij bij deze constructie diversiteit ziet; er is sprake van zinnen met meervoud, modificatie en verkleinwoorden. Modificatie is bijvoorbeeld te zien in zin (51); *rancuneus*. In deze zin staat ook een verkleinwoord: *mannetje*. De constructie komt voor in meervoud en enkelvoud. Daar is een voorbeeld van te zien in de zinnen (52) en (53).

- (52) Hij belijdt God te kennen, maar verloochent hem met zijn werken, afschuwelijk mens als hij is.
- (53) Zij belijden God te kennen, maar verloochenen hem met hun werken, afschuwelijke mensen als zij zijn.

Het lijkt echter wel zo te zijn dat deze constructie alleen kan verwijzen naar menselijke referenten.

1.6. CONCLUSIE

Hoofdstuk twee heeft per constructie de relevante literatuur genoemd en uiteengezet. In sectie 1.2 is het onderscheid tussen capacities en kinds uitgelegd. Deze groepen hebben verschillende eigenschappen. De woorden uit deze groepen kunnen gere-interpreteerd worden als woorden

uit de andere groep. Dit waren de ideeën van de Swart, Winter en Zwarts (2007). Er is echter nog meer literatuur over dit onderwerp. Dit is ook behandeld in sectie 1.2.

In sectie 1.3 is de constructie van kale titels behandeld. Het artikel van de Belder (2009) is uiteengezet. En ook de ideeën van Longobardi (1994) zijn voorbijgekomen. Beiden gaan uit van een verplaatsing van N naar D.

Na de bespreking van deze twee constructies, zijn ze ook met elkaar vergeleken. De eigenschappen zijn naast elkaar gelegd. De titels leken het meeste op capacities, hoewel er ook nog verschillen zijn, bijvoorbeeld het effect van het invoegen van een lidwoord.

In sectie 1.5 zijn de kale absolute predicaten behandeld. Hier is beschreven wat Zwarts (2009) hierover heeft uitgelegd. Het was te zien in de voorbeelden dat deze constructie diversiteit kent; er is sprake van zinnen met meervoud, bepalingen en verkleinwoorden.

De behandelde constructies lijken nu nog weinig gemeenschappelijke eigenschappen te hebben. In het volgende hoofdstuk worden alle eigenschappen beter bekeken.

2. OVEREENKOMSTEN

2.1. INLEIDING

In de verschillende artikelen die beschreven zijn in het theoretisch overzicht komen de eigenschappen van verschillende constructies aan bod. Er zijn drie constructies besproken; kale predicaten, kale titels en kale absolute predicaten. De uiteenlopende eigenschappen van deze drie constructies zijn behandeld. Het kan echter zijn dat er ook overeenkomsten zijn tussen de constructies, die zichtbaar worden als deze eigenschappen nader worden bekeken. Dit hoofdstuk is in de eerste plaats bedoeld om de gelezen literatuur te verifiëren of te falsifiëren. Ten tweede is het doel van dit hoofdstuk om eigenschappen aan te vullen bij de constructies. Dit kan door te onderzoeken of de constructies ook gemeenschappelijk eigenschappen hebben. Aan de hand daarvan zou dan gezocht kunnen worden naar een verklaring voor het feit dat naamwoorden in deze constructies zonder lidwoord kunnen functioneren. De eigenschappen die beschouwd worden, staan opgesomd in (54).

(54)

- Lidwoord
- Type
- Basis
- Referent
- Enkelvoud
- Meervoud
- Scalariteit
- Meer naamwoorden
- Betekenisverschil door lidwoord

In sectie 2.2 worden bovenstaande eigenschappen allemaal geïntroduceerd aan de hand van voorbeelden uit de reeds behandelde literatuur. In sectie 2.3 staat dit samengevat in een tabel (73) en worden er enkele conclusies getrokken.

2.2. INTRODUCTIE VAN DE EIGENSCHAPPEN

In deze sectie worden alle eigenschappen geïntroduceerd. De relevante literatuur is al uitvoerig besproken in het theoretisch overzicht. Aan de hand van voorbeelden en uitleg uit deze literatuur wordt door de eigenschappen gelopen.

2.2.1. LIDWOORD

De tabel start direct met een enigszins vreemde eigenschap, en dat is de eigenschap ‘lidwoord’. Dit is vreemd, want het gaat in deze bachelorscriptie om constructies zonder lidwoord. Toch staat deze eigenschap ook in het (58) opgesomd en in de tabel. De tabel bevat eigenschappen en constructies. De constructies die in de tabel staan, zijn kinds (predicaten), capacities (predicaten), titels en absolute predicaten. De kinds en capacities behoren beiden tot de groep predicaten. Kinds hebben doorgaans een lidwoord. Capacities werden in het theoretisch overzicht gecontrasteerd met kinds. De Swart, Winter en Zwarts (2007) hebben laten zien dat kinds altijd een lidwoord gebruiken, in tegenstelling tot capacities. Om verwarring te voorkomen, zijn kinds ook opgenomen in de tabel. De eigenschap lidwoord geeft dit aan, doordat per constructie wordt ingevuld of er een lidwoord aanwezig is. Ter illustratie wordt in voorbeeld (55) getoond wat er bij titels zou moeten worden ingevuld in de tabel:

(55) Ik heb professor Larousse gezien.

Bij de eigenschap lidwoord kan ‘ja’ of ‘nee’ worden ingevuld. Voor *professor Larousse* staat geen lidwoord, in de tabel wordt bij absolute predicaten dus ‘nee’ ingevuld bij de eigenschap lidwoord.

2.2.2. TYPE

De tweede eigenschap is type. Predicaten zijn bijvoorbeeld oorspronkelijk naamwoorden van het type e , maar om als predicaat te dienen, worden ze omgezet in type $\langle e,t \rangle$. Bekijk de volgende zin in (56):

(56) Fifi is een hond

Hond is van het type e , maar in deze zin is er een verschuiving geweest naar het type $\langle e,t \rangle$. Doordat hond een kind is, is de verschuiving te zien aan het lidwoord *een*. In het theoretisch overzicht kwam ter sprake dat kinds dit doen via de operator REL en capacities via de operator CAP. De syntactische realisatie van REL is een onbepaald lidwoord en CAP heeft geen syntactische realisatie. In de tabel kan voor het type dus ‘e’ of ‘ $\langle e,t \rangle$ ’ worden ingevuld. Voor kind wordt $\langle e,t \rangle$ ingevuld.

2.2.3. BASIS

De derde eigenschap is de basis. Dit is de basis waarop naamwoorden tot een bepaalde groep behoren. Vanuit de literatuur over kale predicatie lijkt er een taalkundig relevant verschil te zijn tussen ‘op basis van een cultureel besluit’ en op basis van natuurlijke eigenschappen’. Dit is geïllustreerd in voorbeeld (57) en (58).

(57) Willemijn is manager.

(58) Lodewijk is een muis.

In het geval dat *Willemijn manager* is, hoeft zij niet alle eigenschappen te bezitten die de meeste *managers* ook hebben. Zij is *manager* door de baan die zij heeft, anders gezegd: op basis van een cultureel besluit. *Lodewijk* is echter niet *een muis* op basis van een bepaald besluit. Hij is *een muis* doordat hij gemeenschappelijke natuurlijke eigenschappen heeft met andere muizen. In de tabel kunnen bij deze eigenschap dus twee verschillende bases worden ingevuld, te verstaan: ‘cultureel besluit’ of ‘natuurlijke eigenschappen’.

2.2.4. REFERENT

De vierde eigenschap is referent. Het gaat hier om het soort referent van de naamwoorden. Een naamwoord verwijst namelijk niet altijd naar personen. In voorbeeld (59) is wel een duidelijke verwijzing naar een persoon:

(59) Koningin Beatrix

Over het algemeen zouden in de kolom van referent de volgende invullingen kunnen staan: ‘human’, ‘non-human’, ‘animate’ en ‘inanimate’. Dit zijn allemaal Engelse termen en daarom worden ze even kort toegelicht. ‘Human’ en ‘non-human’ verwijzen respectievelijk naar menselijke en niet-menselijke referenten. ‘Animate’ en ‘inanimate’ zijn nog bredere termen. Dit gaat er om of de referent een levend wezen is of niet. Dieren vallen dus wel onder ‘animate’, maar niet onder ‘human’. Voorbeeld (59) valt onder ‘human’. Om nu al conclusies te trekken voor de titelconstructie is het nog te vroeg. Daarvoor moet eerst naar meerdere voorbeelden worden gekeken. Dit gebeurt in het volgende hoofdstuk.

2.2.5. MEERVOUD

De vijfde eigenschap, meervoud, gaat er over of de constructie kan functioneren in het meervoud. Ook hier volgt nog meer uitleg over. In het theoretisch overzicht is al iets uitgelegd met betrekking tot absolute predicaten, met als voorbeeld (60) en (60):

- (60) Hij belijdt God te kennen, maar verloochent hem met zijn werken, afschuwelijk mens als hij is.
(61) Zij belijden God te kennen, maar verloochenen hem met hun werken, afschuwelijke mensen als zij zijn.

In de tabel kan voor deze constructie ‘ja’ of ‘nee’ worden ingevuld. Deze constructie heeft een meervoudsvorm, in de tabel komt dus ‘ja’ te staan.

2.2.6. SCALARITEIT

De volgende eigenschap is scalariteit. Scalair betekent dat het naamwoord gradaties kent. Voorbeelden staan in (62) en (63). Deze zinnen zijn beiden goed:

- (62) Hij is een man.
(63) Hij is een idioot.

Man en idioot zijn allebei kindwoorden. Er is niet veel gradatie te zien in (62) en (63). Hier is verandering in gebracht in (64) en (65):

- (64) *Hij is zo’n man!
(65) Hij is zo’n idioot!

Voor zin (64) werkt dit eigenlijk niet. De zin is ongrammaticaal. Men kan *man* zijn of geen *man*, maar geen heel erge *man*. Bij idioot in (65) kan dit wel. Blijkbaar zijn er kindwoorden met gradaties en zonder gradaties. In deze kolom van de tabel kunnen verschillende woorden kunnen ingevuld: ‘Mogelijk’, ‘altijd’ en ‘nooit’. Bij kinds komt hier dus ‘mogelijk’ te staan.

2.2.7. RECURSIVITEIT

Recursiviteit is een eigenschap die iets zegt over het invoegen van meer naamwoorden in de constructie. In het theoretisch overzicht was te zien dat er bij titels meerdere naamwoorden kunnen worden ingevoegd. Dit is geïllustreerd in (66):

- (66) Professor₁ doctor₂ ingenieur₃ Degryse.

In de tabel kan bij recursiviteit ‘ja’ of ‘nee’ worden ingevuld. Voor titels wordt dus ‘ja’ ingevuld.

2.2.8. BETEKENISVERSCHIL DOOR LIDWOORD

De laatste eigenschap gaat over het betekenisverschil in het geval dat er een lidwoord wordt ingevoegd. Capacities, titels en absolute predicaten hebben geen lidwoord in hun constructie. Door toch een lidwoord in te voegen kan er een betekenisverschil optreden. Ter illustratie volgt een voorbeeld van de absolute predicaten, zoals eerder gezien in het theoretisch overzicht:

- (67) Dat het Denert pissig zal maken da's wel een feit, rancuneus mannetje als hij is.
(68) *Dat het Denert pissig zal maken da's wel een feit, een rancuneus mannetje als hij is.

Zin (67) is de originele zin. In (68) staat dezelfde zin, maar dan met een ingevoegd onbepaald lidwoord. Zin (68) is ongrammaticaal. Bij absolute predicaten blijkt er dus een duidelijk verschil te zijn na het invoegen van een lidwoord. In deze kolom kan ‘ja’ of ‘nee’ worden ingevuld maar ook voor een specificatie van het eventuele betekenisverschil is plaats.

Voor elke constructie moet in de tabel komen te staan welke eigenschappen deze heeft. Hierboven zijn alle eigenschappen geïntroduceerd. In de volgende sectie ‘conclusie’ staat de tabel. De eigenschappen die nu al duidelijk zijn, staan al ingevuld. In hoofdstuk 3 worden de eigenschappen bekeken waar nog geen zekerheid over is.

2.3. CONCLUSIE

In sectie 3.2 zijn alle eigenschappen geïntroduceerd. In een aantal gevallen werd al duidelijk wat er in de tabel zou moeten komen te staan. Over de eigenschap lidwoord is bijvoorbeeld weinig discussie. Bij de introductie is voor type al uitgelegd waarom er voor kinds <e,t> wordt ingevuld. Dit heeft te maken met de verschuiving voor predicatie. De bases van kinds en capacities zijn in het theoretisch overzicht en bij de introductie al beschreven. Deze konden dus ook al ingevuld worden in de tabel. Over referent is nog weinig gezegd, dat komt in het volgende hoofdstuk aan bod. En ook bij de laatste vier eigenschappen zijn al een aantal cellen ingevuld. Om de tabel volledig te maken, zal er verder onderzoek gedaan worden. Hier wordt in het volgende hoofdstuk aandacht aan besteed.

(69)

	Lidwoord	Type	Basis	Referent	Meervoud	Scalariteit	Recursiviteit	Betekenis verschil door lidwoord
Kinds (predicaten)	Ja	<e,t>	Natuurlijke eigenschappen			Mogelijk		
Capacities (predicaten)	Nee		Cultureel besluit					
Titels	Nee						Ja	
Absolute predicaten	Nee				Ja			Ja

3. CORPUSONDERZOEK

3.1. INLEIDING

Nu alle constructies zijn behandeld en de eigenschappen zijn geïntroduceerd, kan de tabel verder ingevuld worden. Deze tabel is opgezet om de eigenschappen van de constructies met elkaar te vergelijken en zo een antwoord te geven op de hoofdvraag:

Hoe kunnen de constructies 'kale predicatie', 'kale titels' en 'kale absolute predicatie' met elkaar worden geïntegreerd?

Sommige eigenschappen zijn al duidelijk geworden uit de gelezen literatuur. Er zijn echter ook nog eigenschappen waar nog te weinig over is geschreven. Hier moet nog verder onderzoek naar gedaan worden.

In sectie 3.2 wordt uitgelegd waarom er is gekozen voor corpusonderzoek. In 3.3 wordt het verloop van het onderzoek behandeld door het proces stap voor stap te doorlopen en hier worden ook aspecten van het onderzoek beschreven die moeilijk waren of juist erg interessant. In 3.4 staat het corpusonderzoek zelf. Dit wordt uitgelegd aan de hand van de eigenschappen die in hoofdstuk 2 behandeld zijn. In 3.5 wordt dit hoofdstuk afgesloten af met het invullen van de tabel.

3.2. WAAROM CORPUSONDERZOEK

Er zijn verschillende manieren om onderzoek te doen naar de eigenschappen van de constructies. Dit kan door Nederlandstalige personen te interviewen over hun intuïties. Veel vragen gaan immers over de juistheid van bepaalde constructies. Door veel mensen om hun mening te vragen, komt men erachter hoe Nederlandstalige mensen hier over denken. Een andere manier is om te kijken naar hoe taal wordt gebruikt. Dan zou gekeken moeten worden in verschillende teksten of daar de constructies voorkomen. Dit laatste is ook gedaan voor deze bachelorscriptie. Corpusonderzoek maakt op een vrij eenvoudige manier mogelijk om aan veel informatie te komen over hoe taalgebruikers denken over de constructies. Ook het verwerken van de gegevens kost op deze manier minder tijd dan bij een eventuele vragenlijst. Volgens Meyer (2002) wordt corpusonderzoek steeds vaker gedaan. Het geeft een meer systematische manier van werken. Dit bleek ook in dit onderzoek. Door de gebruikte zoekopdrachten te onthouden of op te schrijven, kan er een structuur gehandhaafd worden. Om antwoorden te vinden op de gestelde vragen in deze bachelorscriptie, kan heel systematisch door de resultaten gelopen worden.

3.3. VERLOOP CORPUSONDERZOEK

Het corpusonderzoek is gestart in drie verschillende corpora. Dit zijn LexisNexis, het Eindhovencorpus en het 27 miljoen woorden Krantencorpus van het INL:

- LexisNexis beheert een databank met inhoud uit verschillende archieven van bijna 10.000 kranten.
- Het Eindhovencorpus is een verzameling Nederlandstalige geschreven en getranscribeerde gesproken teksten uit de periode van 1960 tot 1976. Het corpus bevat ongeveer 768.000 tokens.
- Het 27 miljoen woorden Krantencorpus bevat artikels die afkomstig zijn van het NRC Handelsblad uit de periode januari 1994 t/m april 1995.

Onderzoek doen bij LexisNexis is minder goed verlopen dan verwacht. De interface van deze krantenbank is gericht op het zoeken van informatieve, inhoudelijke gegevens en. Voor dit onderzoek zijn taalkundige gegevens nodig. Doordat de teksten in dit corpus geen labels hadden, was het moeilijk zoeken. Bovendien kan de interface niet werken met functiewoorden en weigert het zelfs om te zoeken op woorden als 'zijn' en 'is'. Het onderzoek in dit corpus is niet verder voortgezet. De andere twee corpora werkten met meer succes. Voor het zoeken in het Eindhovencorpus is gewerkt met het programma 'Windows Grep'. Dit werkte erg goed. Het heeft nog wel enige moeite gekost om de juiste zoekopdrachten te bedenken. Dit is uiteindelijk wel gelukt, maar er zit nog veel ruis in de resultaten. Om te zoeken in het Krantencorpus is gewerkt met het programma 'Puttytel'. Ook dit werkte goed. Alle woorden hadden een label, en daardoor kon gemakkelijk gezocht worden. Ook hier bleef wel wat ruis. Een nadeel van dit corpus is, dat er niet gezocht kan worden op leestekens.

In het 27 miljoen woorden Krantencorpus corpus kan gezocht worden op lemma's en op woordsoort, maar ook op specifieke woordvormen. Het bedenken van de juiste zoekopdracht heeft enige tijd gekost. Uiteindelijk waren er drie zoekopdrachten nodig om resultaten te vinden van de drie verschillende constructies. Voordat de juiste gevonden waren, zijn er verschillende zoekopdrachten geprobeerd. Voor de absolute predicaten zijn onder andere de volgende zoekopdrachten geprobeerd:

(70) [lemma='die'] [wv='hij'] [wv='is']

(71) [lemma='als'] [wv='zij'] [wv='is']

Als bovenstaande zoekopdrachten gebruikt zouden worden voor de eindresultaten, zouden er meer dan één zoekopdracht per constructie nodig zijn. Dit is dus niet efficiënt. Om te zoeken op *die* en *als* tegelijk en op meervoud en enkelvoud en mannelijk en vrouwelijk is de volgende zoekopdracht tot stand gekomen:

(72) [l'die+als'] [ws='p'] [l'zijn']

In bovenstaande opdracht staat de *l* voor lemma, *ws* voor woordsoort en *p* voor pronomen. In (72) wordt dus gezocht naar drie woorden. Het eerste woord is *die* of *als*. Het tweede woord is een persoonlijk voornaamwoord zoals *hij* of *zij*. Het derde woord, ten slotte, is een vorm van *zijn*. Dit laatste woord heeft nog wel voor enige ruis gezorgd. Dit hoeft zoals hier gedefinieerd namelijk niet per se het werkwoord *zijn* te zijn. Veel resultaten bevatten dus ook het bezittelijke woord *zijn*. Hieronder staan een aantal voorbeelden van dit soort ruis:

(73) In de jungle wordt hij geconfronteerd met vragen die hij zijn leven lang heeft ontweken.

Bron: 27 miljoen woorden Krantencorpus, NRC_OCT_1994.KRANT

(74) Als hij zijn verdere leven aan de lopende band had moeten blijven staan[...]

Bron: 27 miljoen woorden Krantencorpus, NRC_JUL_1994.KRANT

In het 27 miljoen woorden Krantencorpus kon niet gezocht worden op leestekens. Dit was onhandig voor de titelconstructie, deze staat namelijk meestal aan het begin van een zin. Dit is echter geen heel groot probleem geweest. Toch waren de leestekens, ook bij de predicaten, wel een oorzaak van ruis. In (75) en (76) staan hier een aantal voorbeelden van. De zoekopdracht van de predicaten was [ws='p'] [lemma='zijn'] [ws='z'].

(75) Geloof ons nu maar, wij weten wat goed voor je is! Computer geeft Nederlandse les met video-liefdesbrieven.

Bron: 27 miljoen woorden Krantencorpus, NRC_NOV_1994.KRANT

(76) „Nederland is net uitgeschakeld“, grapt hij. Zijn zuster Ione (22) borstelt een pannetje schoon in de nieuwe keuken.

Ook in het Eindhovencorpus zijn niet direct de gewenste resultaten gevonden. Zoals eerder genoemd, is er voor het zoeken gewerkt met ‘Windows grep’. Dit programma werkt met ‘regular expressions’. Dit zijn opeenvolgingen van letters en tekens waarmee patronen van letters en woorden kunnen worden opgezocht in teksten. In het Eindhovencorpus zijn alle woorden genummerd. Dit heeft voor- en nadelen. Een nadeel is dat het zoeken gecompliceerder is dan wanneer er geen nummers hadden gestaan. Naast woorden moet er dan namelijk ook op de nummers gezocht worden. Het voordeel is echter dat via deze nummers op specifieke woordsoorten gezocht kon worden. In het zoeken in dit corpus hebben ook heel wat oefeningen gezeten. Zoekopdrachten als in (77), (78) en (79) gaven niet de juiste resultaten:

- (77) die_[0-9]* hij_[0-9]* is_[0-9]*
 (78) [a-z]*_[0-9]* is_273 [^(de,het,een)] [a-z]*_[0-9]*
 (79) [^(de)] [a-z]*_000 [a-z]*_200

Na enig oefenwerk is het aantal zoekopdrachten op vier uitgekomen. Dit betekent dat er voor elke constructie één zoekopdracht nodig was, alleen voor de absolute predicaten waren er twee nodig. Voor de predicaten is het ook nog enig gepuzzel geweest om de meest efficiënte zoekopdracht te formuleren. Één van de eerst geprobeerde zoekopdrachten was de volgende:

- (80) [a-z]*_300 is_273 [a-z]*_000

Deze opdracht is op te delen in drie woorden. Het eerste woord is $[a-z]^*_300$. $[a-z]^*$ kan elk willekeurig woord geven. Het nummer 300 duidt op een pronomen. Het eerste woord van deze zoekopdracht is dus een pronomen. Het tweede woord verwijst naar de persoonsvorm. Het derde deel tot slot $[a-z]^*_000$ zoekt naar alle enkelvoudige substantieven. Het tweede woord kan echter slechts verwijzen naar de werkwoordsvorm *is*. Dat is te beperkt, want zo bevat het geen meervoudsvorm. De best gevonden zoekopdracht was de volgende:

- (81) [a-z]*_30[0-9] [a-z]*_27[0-9] [a-z]*_00[0-9]

Dit is een pronomen, gevolgd door een persoonsvorm en dan een substantief. De zoekopdracht voor de titels was: $[a-z]^*_00[0-9] [a-z]^*_01[0-9] [a-z]^*_-[0-9]^*$. Hierin is verwerkt dat er gezocht

wordt naar een substantief gevolgd door een eigenaam. In deze resultaten is nog wel veel ruis, doordat er toch ook veel titels in voorkomen die door een voorafgaand lidwoord geen titels meer te noemen zijn:

(82) de_370 heer_000 klasen_010 merkt_2530 dan_510 op_6205 dat_710 ook_500 veilig-
verkeer_010

Bron: Eindhovencorpus:lijnummer: 00511

(83) de_370 griekse_103 filosoof_000 democritus_010 was_275 al_500 enige_453
duizenden_471 jaren_001 geleden_500 op_600 dit_370 idee_000 gekomen_206

Bron: Eindhovencorpus: lijnummer: 00106

In bovenstaande zinnen is ook te zien dat het Eindhovencorpus zinnen geeft zonder hoofdletters en met nummers in de tekst. Deze staan in dit voorbeeld nog ter illustratie, maar verderop in de volgende secties zijn de nummers weggelaten. Dit geeft meer duidelijkheid en dat is het hoofddoel van dit hoofdstuk: inzicht geven in de onderzoeksresultaten om de literatuur te toetsen en om de tabel volledig te maken.

De absolute predicaten tot slot, zijn gevonden met de volgende zoekopdrachten:

(84) als_[0-9]* [a-z]*_30[0-9] [a-z]*_27[0-9]

(85) die_420 [a-z]*_30[0-9] [a-z]*_27[0-9]

Ook in deze resultaten zit ruis. Zinnen zoals in (90) zijn nutteloos voor dit onderzoek:

(86) " er_510 gebeurt_243 ook_500 altijd_510 wat_440 als 710 ik 300 ga 271 praten_200 . "

Bron: Eindhovencorpus: lijnummer: 05201

3.4. EIGENSCHAPPEN

Dit corpusonderzoek is bedoeld om zekerheid te geven bij het invullen van de tabel met eigenschappen. Er zijn al een aantal cellen ingevuld, maar niet allemaal. Met de gegevens die straks in de tabel staan, kan gezocht worden naar een antwoord op de hoofdvraag. De hoofdvraag is:

Hoe kunnen de constructies 'kale predicatie', 'kale titels' en 'kale absolute predicatie' met elkaar worden geïntegreerd?

3.4.1. TYPE

In het voorgaande hoofdstuk is uitgelegd dat de naamwoorden in alle constructies herleid kunnen worden tot het type e. Vervolgens is dit besproken met betrekking tot predicaten. Nu zal dit ook gebeuren voor titels en absolute predicaten. Bij titels kan een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds de titel in zijn geheel en anderzijds het predicat. Hieronder staat een titel in zijn geheel:

(87) Graaf Jan

Voorbeeld (87) is van het type e. Het predicat, Graaf, is in principe van het type <e,t>, maar zou ook kunnen teruggaan op een type e zoals bij capacities. Absolute predicaten zijn in principe ook van het type <e,t>, maar kunnen mogelijk ook teruggaan op iets meer abstract van het type e zoals kinds of capacities.

3.4.2. BASIS

De eigenschap die in de tabel volgt op 'type' is 'basis'. Hier moet worden ingevuld wat de basis is van het naamwoord. Capacities zijn gebaseerd op een cultureel besluit, bleek eerder. Dit komt ook naar voren in de resultaten van het corpusonderzoek:

(88) Hij was Mozes in een Italiaanse tv-serie.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_OCT_1994.KRANT

(89) Hij is specialist.

Bron: Eindboven corpus: lijnnummer: 06809

Binnen een bepaalde sociaal-culturele setting, namelijk die van een tv-serie, kan iemand de rol van *Mozes* hebben. Dit is duidelijk een voorbeeld van een basis van een cultureel besluit. Het tweede voorbeeld is wat meer alledaags, maar ook dit is een naamwoord op basis van een cultureel besluit. *Specialist* is een rol die iemand heeft in de samenleving. De volgende constructie waarvoor de basis bepaald zal worden is de titelconstructie. De volgende zinnen worden gebruikt om dit te bepalen:

(90) Ex-premier Lubbers lijkt een kans te maken.

(91) Regeringspartij D66 vindt bovendien dat zulke beperkingen averechtse gevolgen kunnen hebben voor het minderhedenbeleid.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_NOV_1994.KRANT

(92) Professor Tels vertelt me dat hij in Texas alleen maar reactionnaires heeft ontmoet.

Bron: Eindhovencorpus:lijnummer: 01248

Ex-premier, regeringspartij en *professor* zijn ook rollen die personen of groepen op zich kunnen nemen. Dit is cultureel bepaald en niet op basis van gemeenschappelijke natuurlijke eigenschappen. Tot slot wordt gekeken wat de basis is bij absolute predicaten:

(93) Voor het gewone volk achtte hij - elitair en behoedzaam denker als hij was - het traditionele geloof een heilzame stok achter de deur [...]

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_NOV_1994.KRANT

(94) [...] omvang ziet hij er een decennium ouder uit dan de 29 jaar die hij is.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_FEB_1994.KRANT

(95) dat verdient hij niet, vriend van het concertgebouworkest en voortreffelijk en gedegen musicus die hij is.

Bron: Eindhovencorpus:lijnummer: 00046

(96) [...] dat er met jullie wat aan het handje is, kan ik niet helpen, lammeling die je bent.

Bron: Eindhovencorpus:lijnummer: 08242

Denker, 29 jaar, vriend, musicus en *lammeling* zijn woorden waar bepaalde eigenschappen aan zijn verbonden. Het is anders dan een rol die iemand heeft in de samenleving, in een bepaalde cultuur. Als iemand bijvoorbeeld een *vriend* is of een *denker*, hangen hier natuurlijke eigenschappen aan vast. Als men deze eigenschappen heeft, kan men tot deze groep van vrienden of denkers te horen.

3.4.3. REFERENT

De vierde eigenschap in de tabel (69) is de referent. Het gaat erom waar het naamwoord naar verwijst. Bij capacities zijn dit vrijwel altijd mensen.

(97) Ik was componiste en heb muziektheorie gestudeerd.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_NOV_1994.KRANT

(98) Ze is voorzitter van een negenhonderd leden tellende afdeling.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_NOV_1994.KRANT

Hoewel er misschien contexten bedacht zouden kunnen worden waar de referent anders is dan een mens, is er geen voorbeeld van gevonden in de corpora. Ook bij titels wordt er meestal verwezen naar mensen. Soms verwijzen titels ook naar organisaties, bijvoorbeeld de politie of zoals in een eerder getoond voorbeeld, een politieke partij.

(99) Politie Utrecht gaat minder agenten werven [...]

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_NOV_1994.KRANT

(100) Regeringspartij D66 vindt bovendien dat zulke beperkingen averechtse gevolgen kunnen hebben voor het minderhedenbeleid.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_NOV_1994.KRANT

In bovenstaande zinnen wordt er naar groepen verwezen en niet naar individuele personen. Bij deze groepen vindt er echter wel een personificatie plaats. De groepen worden in de zin behandeld als personen. Absolute predicaten verwijzen ook meestal naar mensen, zoals te zien in de volgende zinnen:

(101) Veel- en nietsschrijver die hij is, wat heeft hij dan voor belangrijks aan niemand te zeggen!

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_MAR_1995.KRANT

(102) Bewuste diva die zij is.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_JUL_1994.KRANT

Schrijver en diva verwijzen naar personen. In de zoekresultaten van deze constructie zijn geen zinnen te vinden waarbij gerefereerd wordt aan iets anders dan naar mensen.

3.4.4. MEERVOUD

Eigenschap zes, meervoud, gaat erover of de constructie ook kan functioneren in het meervoud. Zwarts (2009) gaf in zijn artikel al aan dat kale absolute predicaten ook in het meervoud voorkomen. De volgende zin is al eerder getoond:

(103) Zij belijden God te kennen, maar verloochenen hem met hun werken, afschuwelijke mensen als zij zijn.

In de corpora zijn maar weinig absolute predicatconstructies gevonden die een meervoudsonderwerp hebben. De volgende zinnen hebben dit wel. Deze hebben echter geen substantief in het meervoud maar een adjectief. Zo is niet te zien of het een meervoudsvorm is.

(104) Onze fantasie gaat met ons op de loop, opgewonden als we zijn.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus : NRC_MAR_1995.KRANT

(105) Amerikanen gingen zich fundamentalisten noemen, trots als ze waren omdat ze terug gingen naar de fundamenten van het geloof.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_MAR_1995.KRANT

Deze adjectieven kunnen wel omgezet worden naar een substantief. Zo wordt toch zichtbaar of de constructie een meervoudsvorm toelaat.

(106) Onze fantasie gaat met ons op de loop, opgewonden mensen als we zijn.

(107) Amerikanen gingen zich fundamentalisten noemen, trotse mensen als ze waren omdat ze terug gingen naar de fundamenten van het geloof.

Deze zinnen zijn inderdaad het beste met een meervoudsvorm. Wanneer de zinnen in het enkelvoud zouden staan, klinken ze niet goed. De absolute predicaten lijken dus zeker een meervoudsvorm te hebben.

In de corpora zijn geen titelconstructies in het meervoud te vinden. Toch kan de constructie van titels echt in het meervoud want er zijn wel zinnen te bedenken. Zoals:

(108) Scheidsrechters van Vliet en de Groot waren het niet met elkaar eens.

Voor de absolute predicaten en de titels is met voorbeeldzinnen aangetoond dat er een meervoudsvorm gebruikt kan worden. Tot slot worden de predicaten behandeld. Hier blijken meer moeilijkheden op te treden. Hieronder staan een aantal voorbeeldzinnen van de zoekresultaten uit de corpora.

- (109) Bij joden op hun beurt kunnen gojim het bijna nooit goed doen: of ze zijn Antisemiet of ze zijn filosemiet

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_NOV_1994.KRANT

- (110) Ze zijn (nazaten van) de overlevenden van de massamoord

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_NOV_1994.KRANT

- (111) Ach, ze zijn mensen zoals mezelf, ze zijn alleen op een ander spoor terechtgekomen.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_NOV_1994.KRANT

- (112) We zijn Europeanen.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_NOV_1994.KRANT

In de eerste voorbeeldzin wordt er geen meervoudsvorm gebruikt voor het meervoud. In de andere drie zinnen wordt er wel meervoud gebruikt. Deze drie zinnen zijn wellicht ook geen capacities. Eerst moet zeker zijn dat dit capacities zijn. Eigenschappen van capacities zijn dat de basis een cultureel besluit is en dat ze refereren naar mensen. De Swart, Winter en Zwarts (2007) tonen aan dat capacities in predicatpositie geen lidwoord hebben. Kinds hebben juist wel een lidwoord en bestaan op basis van natuurlijke eigenschappen. Om te kijken of de woorden in de voorbeeldzinnen capacities zijn, wordt dit getest. Eerst wordt gekeken of ze in het enkelvoud een lidwoord hebben.

- (113) Hij is (een) nazaat van de overlevenden.

- (114) Hij is *(een) mens.

- (115) Hij is (een) Europeaan.

Alle naamwoorden zouden met een lidwoord kunnen functioneren. Zin (114) heeft echt een lidwoord nodig, bij de andere twee is dit gecompliceerder. De andere eigenschappen waar naar gekeken kan worden is de basis. *Een nazaat* vereist natuurlijke eigenschappen en is geen culturele rol die iemand kan hebben. Dit is dus een kind. *Mens* is ook een kind. *Europeaan* is door de Swart, Winter en Zwarts (2007) ingedeeld als capacity. *Mens* en *nazaat* zijn dus in ieder geval kinds en

deze hebben een meervoudsvorm. Voor de capacities is nog niet geheel zeker of ze een meervoudsvorm hebben. Hieronder staan nog enkele voorbeelden uit de corpora.

(116) Wij zijn winnaars.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_NOV_1994.KRANT

(117) Wij zijn vrienden met iedereen in de wereld

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_OCT_1994.KRANT

In (116) en (117) staan weer twee predicatzinnen met meervoudsvorm. *Winnaars* is in principe een capacity, want het is een rol die iemand kan hebben. Het kan door een re-interpretatie echter ook een kind worden. Dat is in dit geval aannemelijk, dan zou het namelijk gaan om de aard van *winnaars* die *wij* bezitten. Als de context ook in overweging wordt genomen, klopt het dat *winnaars* in dit geval een *kind* is. Het gaat over twee mannen die zich met elkaar vergelijken; ze zijn open, eerlijk en ze zijn *winnaars*. *Vrienden* in zin (117) is een capacity. Capacities hebben dus ook een meervoudsvorm. Hoewel nu bekend is wat een capacity is en wat een kind, blijkt wel dat de scheiding niet altijd zo voor de hand ligt als in de literatuur wordt voorgedaan. De re-interpretatie van *manager* naar *een manager* is duidelijk maar het verschil tussen de woorden *winnaar* en *een winnaar* of tussen *vriend* en *een vriend* hoeft niet altijd op een re-interpretatie te berusten.

3.4.5. SCALARITEIT

De volgende eigenschap is scalariteit. Het is niet direct te zien of een bepaalde woordgroep altijd scalair is. Er zijn wel een aantal categorieën die altijd gradaties hebben en er zijn ook categorieën die geen gradaties kennen. Constantinescu (2011) heeft zich hiermee beziggehouden in haar proefschrift ‘Gradability in the nominal domain’. Zij noemt als eerste naamwoorden die op individuen slaan met een opvallende eigenschap. Neem het woord *leugenaar*. Dit verwijst naar een persoon met de duidelijke eigenschap dat deze persoon liegt. Andere voorbeelden zijn *genie* en *drinker*. De tweede categorie bestaat uit massa- en abstracte naamwoorden, zoals *nonsens*, *wijsheid* en *geduld*. Dit is bijvoorbeeld te zien in de volgende zin:

(118) Wat een geduld had Kees gister!

De derde groep van scalaire naamwoorden bestaat uit naamwoorden die verwijzen naar objecten zoals: *prijs*, *fout*, *blunder*, *mislukking* en *stank*.

(119) Wat een fout maakte zij aan het eind!

De laatste groep die wordt omschreven door Constantinescu (2011) is de groep die verwijst naar beroepen:

(120) Wat een dokter is Maarten!

Beroepen in predicaatposities zijn al eerder behandeld en toen in de groep van capacities geplaatst. Capacities lijken dus ook gradaties te kunnen hebben. Wanneer de woorden uit de voorbeelden (118), (119) en (120) in predicaatpositie worden geplaatst, zijn gradaties moeilijker te zien. In het Engels is er een test om te kijken of een woord gradaties kent. Dit woord is *such*. In het Nederlands kan dit het best vertaald worden met *zo'n*.

(121) Hij is zo'n idioot!

Door de toevoeging van *zo'n* in (121) krijgt *idioot* een meer intense betekenis. Dit laat zien dat *idioot* gradaties kent. In (122) wordt *zo'n* op een andere manier gebruikt dan in (121). Hier heeft het de functie om een bepaald type persoon te identificeren. Dit wijst dus niet op gradaties.

(122) Zo'n persoon maakt mij altijd bang.

In (123) is daardoor te zien dat het gebruik van *zo'n* bij *persoon* als predicaat niet mogelijk is.

(123) *Hij is zo'n persoon!

Dit heeft een heel ander effect dan de toevoeging van *zo'n* bij *idioot* in (121). Persoon en idioot zijn beide kinds. Onder kinds vallen dus woorden uit verschillende categorieën die Constantinescu (2011) noemde. Bij capacities kan ook gekeken worden of ze gradaties hebben:

(124) *Hij is zo'n dokter!

(125) *Zij is zo'n caissière!

Zin (124) en (125) zijn allebei ongrammaticaal. Deze woorden lijken dus geen gradaties te kennen. Titels hebben ook geen gradaties. Er zijn geen duidelijke voorbeelden van te vinden in de corpora, maar in zin (126) en (127) is te zien dat ook hier geen gradaties zijn.

(126) *Wat een dominee van Dijk!

(127) *Hij is zo'n Minister Verhagen!

Als laatste worden de absolute predicaten getoetst op scalariteit. Hiervan staat een illustratie in de zinnen (128) en (129).

(128) [...]maar fatsoensrakers als zij zijn vinden ze de VVD in haar veronderstelde hardheid een onbehoorlijke partij en dus niet kunnen.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_OCT_1994.KRANT

(129) [...] naïeve en aardige mensen als zij zijn.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_SEP_1994.KRANT

In bovenstaande zinnen is nog niet goed te zien of er gradaties zijn in de woorden *fatsoensrakers* en *naïeve en aardige mensen*. Daarom wordt ook hier *zo'n* ingevoegd om te kijken wat er gebeurt. Dit is te zien in de voorbeelden (130) en (131):

(130) Hij is zo'n fatsoensraker!

(131) Hij is zo'n naïef en aardig mens!

Hoewel zin (130) wat vreemd klinkt, kan dit wel voorkomen. En ook zin (131) is goed. Absolute predicaten kunnen dus scalair zijn. Het zou ook kunnen dat het zelfs noodzakelijk is om een scalair woord in de constructie te zetten. Om hier achter te komen, wordt er nu een niet-scalair woord in de constructie te geplaatst om te zien of dit mogelijk is. Eerder is aangetoond dat persoon niet scalair is:

(132) Dat kan hij niet maken, persoon die hij is!

Deze zin is niet goed. Het lijkt dus echt dat er een scalair woord moet staan. In de zoekresultaten van de corpora zijn ook veel adjectieven op deze plaats te vinden. Adjectieven zijn meestal ook scalair:

(133) Nederlandse consumenten, verwend als zij waren.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_SEP_1994.KRANT

(134) Ze levert zich uit, zo klein als ze is

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_MAR_1995.KRANT

Zinnen met een niet-scalair naamwoord en een scalair adjectief zijn ook goed, zoals geïllustreerd in (135).

(135) Ze levert zich uit, klein persoon die ze is.

Wanneer beide echter niet-scalair zijn, is de zin niet goed. Dit is te zien in voorbeeld (136):

(136) Hij ademt en beweegt de hele dag, levend persoon als hij is.

Levend persoon kan niet gebruikt worden in deze constructie. Het klinkt niet helemaal slecht, maar dat komt doordat je het zelf al vanzelf als levendig persoon leeft. Er moet dus inderdaad iets van scalariteit in de constructie zitten.

3.4.6. RECURSIVITEIT

De volgende eigenschap is recursiviteit. Recursiviteit is een eigenschap die in ieder geval aanwezig is bij titels. Dit is al eerder behandeld als een van de eigenschappen van deze constructie. Dit is nog eens geïllustreerd in (137) en (138). Er kunnen meer naamwoorden worden ingevoegd:

(137) Professor₁ doctor₂ Einstein.

(138) Professor₁ doctor₂ ingenieur₃ Degryse.

In de corpora zijn echter niet dergelijke zinnen te vinden. De vraag is ook of er geen restricties zitten aan het invoegen van woorden in de titelconstructie. Vaak kan er wel iets worden ingevoegd, zoals professor. Er zijn echter ook combinaties te bedenken die niet mogelijk zijn. Hiervan staan een aantal voorbeelden in (139) en (140):

(139) Professor₁ timmerman₂ doctor₃ prins₄ den Oude.

(140) Dominee₁ uitvinder₂ winkelier₃ van der Veen.

Bij kinds en capacities is het vreemd om meerdere naamwoorden in te voegen. Stel dat iemand een *man* is, dan kan hij niet ook nog een *vrouw* of een *bond* zijn. Bovendien kunnen in de constructie ook niet meerdere naamwoorden worden opgenomen. In de verschillende corpora zijn hier ook geen voorbeelden van te vinden. Door het invoegen van een voegwoord, bijvoorbeeld *en* kan het wel in de constructie. Ook in opsommingen komt het voor, maar wel gescheiden door een leesteken of voegwoord:

- (141) Hij was raadslid, volksvertegenwoordiger, minister, burgemeester en weer een keer minister.

Bron: 27 Miljoen Woorden Krantencorpus: NRC_NOV_1994.KRANT

Er is echter nog één manier waarop er wel kan worden ingevoegd zonder komma of voegwoord. De naamwoorden volgen dan achtereenvolgens, verbonden door het –teken.

- (142) Moulijn is dirigent-componist-arrangeur.

- (143) Hans is schilder-behanger.

Dit kan echter maar bij een paar combinaties en het komt niet vaak voor. Er kunnen dus niet onbeperkt zonder regels woorden worden ingevoegd. De predicatconstructie is niet recursief. Ook bij absolute predicaten kun je niet zomaar naamwoorden invoegen. In de corpora zijn hier geen voorbeelden van te vinden tussen de resultaten. Waarschijnlijk geldt voor deze groep hetzelfde als voor de kinds en capacities; er kan iets worden ingevoegd, maar alleen met een scheidingsteken of voegwoord.

3.4.7. BETEKENISVERSCHIL DOOR LIDWOORD

De laatste eigenschap gaat over het betekenisverschil als er een lidwoord wordt ingevoegd. Hieronder staan enkele voorbeelden uit de corpora (a-zinnen). In de b-zinnen staat dezelfde zin, maar dan met een ingevoegd lidwoord, of in het geval van de kinds juist zonder lidwoord.

- (144)

Kinds:

- a. Hij is een meesterkraker van codes,
- b. Hij is meesterkraker van codes,

Capacities:

- a. Hij is voorzitter van de VN-commissie die toeziet op de wapenstilstand.
- b. Hij is een voorzitter van de VN-commissie die toeziet op de wapenstilstand.

Titels:

- a. Ex-Premier Lubbers lijkt een kans te maken
- b. Een Ex-Premier Lubbers lijkt een kans te maken

Absolute predicaten:

- a. Maar, scherpe geest als hij was, had hij weldra ingezien: 'Ik denk hen, dus ze bestaan'.
- b. *Maar, een scherpe geest als hij was, had hij weldra ingezien: 'Ik denk hen, dus ze bestaan'.

De verschillen tussen de a- en de b-zinnen zijn al eerder besproken met betrekking tot kinds en capacities. Het zou hier moeten gaan om een re-interpretatie; een kindwoord dat geïnterpreteerd wordt als capacity door het weglaten van het lidwoord, en andersom. Deze zinnen moeten nog nader bekeken worden. Bij de kinds is er inderdaad een verschil tussen zin a en b. Het lijkt er ook op dat zin a iets zegt over de eigenschappen of de natuur van de betreffende persoon. Zin b komt over alsof het kraken van codes iets is dat de persoon doet, maar niet het enige wat hij doet. Het zou een rol of dus een capacity kunnen zijn.

Bij de zinnen onder het kopje 'capacities' lijkt het niet om re-interpretatie te gaan. Dit zou kunnen komen door de specificatie *van de VN-commissie* die volgt op de capacity. Deze zin geeft aan dat de VN-commissie meerdere voorzitters heeft en dat *hij* er één van is.

Bij de titels is er ook een verschil tussen a en b. In zin a gaat het over de specifieke Ex-Premier Lubbers, maar in zin b lijkt verondersteld te worden dat er meerdere Ex-Premiers Lubbers zijn. Één daarvan lijkt een kans te maken. Zin b van de absolute predicaten loopt niet goed. Er kan daar geen lidwoord staan.

3.5. CONCLUSIE

Alle eigenschappen zijn nu per constructie behandeld. De tabel kan nu vervolledigd worden.
(145)

	Lidwoord	Type	Basis	Referent	Meervoud	Scalariteit	Recursiviteit	Betekenis verschil door lidwoord
Kinds (predicaten)	Ja	<e,t>	Natuurlijke eigenschappen	Human, non- human, animate, inanimate	Ja	Mogelijk	Nee	Re- interpretatie
Capacities (predicaten)	Nee	<e,t>	Cultureel besluit	Human	Ja	Nooit	Nee	Ja
Titels	Nee	<e,t>	Cultureel besluit	Human	Ja	Nooit	Ja	Ja
Absolute predicaten	Nee	<e,t>	Natuurlijke eigenschappen	Human	Ja	Altijd	Nee	Kan niet

In dit hoofdstuk zijn eigenschappen besproken die de constructies typeren. De constructies die in deze bachelorscriptie worden behandeld zijn:

(146) Kale predicatie

(147) Kale titels

(148) Kale absolute predicatie

De tabel laat al redelijk wat overeenkomsten zien. Titels en capacities in predicatpositie hebben veel gemeenschappelijke eigenschappen. Deze twee constructies verschillen alleen van elkaar als het gaat om ‘recursiviteit’. Bij titels kunnen onbeperkt naamwoorden worden ingevoegd. Bij capacities kan het in bepaalde gevallen, zoals: *Hij is schilder-behanger*. Hier liggen wel een aantal beperkingen op. Capacities zijn dus niet zo recursief als titels.

De predicatconstructie met kindsnomina en de constructie van absolute predicaten hebben ook veel gemeenschappelijke eigenschappen. Alleen bij 'referent' en 'scalariteit' zijn wat subtiele verschillen. Bij kind-predicaten kunnen namelijk verschillende soorten referenten zijn. Bij absolute predicaten staat dat dit meestal mensen zijn. Dit is echter nog niet volledig uitgezocht. In de corpora zijn voornamelijk zinnen met mensen te vinden. Dit sluit echter niet uit dat er ook andere referenten mogelijk zijn. De eigenschap 'scalariteit' is ook verschillend voor de constructies. Dit is maar een subtiel verschil. Kinds kunnen namelijk scalair zijn in predicatpositie. En het is behandeld en uitgelegd dat absolute predicaten dit ook kunnen zijn. Het verschil is dat absolute predicaten scalair moeten zijn. Er kan daar geen woord worden ingevoegd dat niet scalair is. Dat is bij kinds anders. Er zijn ook kind-predicaat-zinnen mogelijk waar geen scalair aspect in is.

De predicaten kinds en capacities zijn eerder tegenover elkaar neer gezet. In de tabel blijkt echter dat ze ook gemeenschappelijke eigenschappen hebben. Ze zijn beide van het type $\langle e,t \rangle$ en ze zijn niet recursief.

Over de eigenschap meervoud blijven nog vragen wat betreft de capacity-predicaten. Er zijn zinnen voorbij gekomen van deze capacities met een meervoudsvorm. De meeste van deze zinnen zou echter ook in het enkelvoud kunnen staan. Het is interessant om te onderzoeken wat de intuïties zijn van Nederlandstaligen hierover.

4. DISCUSSIE EN CONCLUSIE

In deze scriptie zijn verschillende constructies met kale nomina behandeld. De drie constructies staan hieronder genoemd met een voorbeeldzin:

kale predicatie: *Dat zal nog lastig worden, denkt Kapitein Roodbaard.*

kale titels: *Hij is slager.*

kale absolute predicaten: *Dat zou hij nooit doen, luivammes die hij is.*

De artikelen van onder andere De Swart, Winter en Zwarts (2007) en Le Bruyn (2010) zijn beschreven. Dit was het begin van het vergelijken van de constructies. Deze scriptie probeerde antwoorden te vinden op vragen als; Is er meer literatuur over dit onderwerp?, Wat schrijft de literatuur precies over kale nomina?, In hoeverre geeft de literatuur waardevolle informatie? en Kunnen er nieuwe inzichten verworven worden?

Er is inderdaad literatuur gevonden en deze is ook beschreven. Sommige literatuur maakte al vergelijkingen met betrekking tot deze constructies. De Swart, Winter en Zwarts (2007) maakten bijvoorbeeld de vergelijking tussen kind- en capacity predicaten. Ook de Belder (2009) maakte een vergelijking. Dit was de vergelijking tussen de titelconstructie en de Hebreeuwse constructstate. De literatuur heeft dus zeker waardevolle informatie gegeven. Met het corpusonderzoek is er nog verder gezocht naar informatie. Dit onderzoek heeft gekeken of de literatuur volledige informatie gaf. De nieuwe inzichten die zijn gekomen, hebben te maken met het samenbrengen van de eigenschappen. De hoofdvraag waar een antwoord op gezocht werd, in deze bachelorscriptie, is:

Hoe kunnen de constructies 'kale predicatie', 'kale titels' en 'kale absolute predicatie' met elkaar worden geïntegreerd?

Het corpusonderzoek heeft de mogelijkheid gegeven om de eigenschappen van de drie constructies te onderzoeken en met elkaar te vergelijken. Hierdoor konden de constructies goed met elkaar vergeleken worden. Een aantal constructies zijn dichterbij elkaar gebracht.

Titels en capacities in predicatpositie hebben veel gemeenschappelijke eigenschappen. Deze twee constructies verschillen alleen van elkaar als het gaat om ‘recursiviteit’. Dit verschil is nog niet helemaal onderzocht. Het zou dus kunnen dat deze twee constructies geheel met elkaar kunnen worden geïntegreerd. De andere twee constructies die veel op elkaar lijken zijn de predicatconstructie met kindnomina en de constructie van absolute predicaten. Deze hebben ook veel gemeenschappelijke eigenschappen. Alleen bij ‘referent’ en ‘scalariteit’ zijn wat subtiele verschillen.

Na dit corpusonderzoek zijn er nog steeds vragen die onbeantwoord blijven. Deze vragen kunnen niet beantwoord worden met corpusonderzoek. Het is voor deze vragen juist interessant om te weten wat de talige intuïties van Nederlandstalige personen zijn. Om antwoorden te vinden op deze vragen zou er een vragenlijst opgesteld kunnen worden. Deze kan dan voorgelegd worden aan moedertaalsprekers van het Nederlands. In deze lijst wordt dan gevraagd naar hun intuïtie over bepaalde constructies.

Voorbeelden van zaken waar nog geen antwoorden op zijn gaan over de eigenschappen. Is het bijvoorbeeld noodzakelijk dat er een meervoudsvorm wordt gebruikt in de capacity-predicaatzinnen? En is de titelconstructie wel zo recursief als de Belder (2009) aangeeft?

Dit zijn vragen waar dit corpusonderzoek geen antwoorden op heeft gevonden. Dit blijft dus liggen voor verder onderzoek.

5. LITERATUUR

- Belder, M. De, presentatie tijdens ConSOLE XVII 2009 'On the syntax of title expressions'.
- Beyssade, C. & C. Dobrovie-Sorin, 2005, 'A syntax-based analysis of predication', Proceedings of Salt XV.
- Beyssade, C. & C. Dobrovie-Sorin, 2009, Predication and identity in copular sentences, ms., Institut Jean Nicod & LLF, Paris 7.
- Bruyn, B. Le, 2010, 'Indefinite articles and beyond'.
- Constatinescu, C, 2011, 'Gradability in the nominal domain.'
- Longobardi, G., 1994, 'Reference and proper names', Linguistic Inquiry 25, 609-665.B.
- Mari, A. & F. Martin, 2008, 'Bare and indefinite NPs in predicative position in French', Working Papers of the SFB 732 Incremental Specification in Context 1, 119-144.
- Mari, A. & F. Martin, 2008, presentatie tijdens Going Romance 2008 'Generic indefinite des: groups, sums and classes'.
- Mari, A. & F. Martin, 2009, presentatie bij de workshop Genericity: Interpretation and Uses 'Generic (in)definites and the analytic/synthetic distinction'.
- Mari, A. & F. Martin, 2009, To be (an) idiot in French. Systematic polysemy in copular sentences (abstract).
- Meyer, C.F., 2002, 'English corpus linguistics. An introduction.', Cambridge university press.
- Roy, I., 2006, Non-verbal predications. A syntactic analysis of predicational copular sentences, PhD Dissertation, University of Southern California.
- Swart, H. de, Y. Winter & J. Zwarts 2007, 'Bare nominals and reference to capacities'. Natural Language and Linguistic Theory 25.
- Zamparelli, R., 1998, 'A theory of kinds, partitives and OF/Z possessives', in A. Alexiadou & C. Wilder (eds.). Possessors, predicates and movement in the determiner phrase. Amsterdam : John Benjamins.
- Zamparelli, R., 2008, 'Bare predicate nominals in Romance languages', in H. Müller & Klinge, Essays on nominal determination, John Benjamins.
- Zwarts, J, 2009, 'Bare singular nominals in Dutch: A descriptive overview'.